

Nebo nad Španielskom včera a dnes

Ondřej Lipka

17. júla 2021   ✚ *História*

Víťazní nacionalisti pochodujú Madridom

zdroj: Store norske leksikon

Pred osemdesiatimi piatimi rokmi, 17. júla 1936, „*bolo nebo nad celým Španielskom bez mrakov*“. Tento dohodnutý signál pre začiatok povstania v jeho prenesenom význame znamenal aj nádej pre celú krajinu, ktorá trpela pod jarmom ľavicovej totality. Nasledujúca občianska vojna je nepochybne veľmi zaujímavou kapitolou dejín, ktorej význam leží trochu v tieni bezprostredne nasledujúcej druhej svetovej vojny. Ak sa aj náhodou spomína, potom je jej interpretácia prakticky jednostranná od čias prvej republiky, počas komunistického obdobia až dodnes.

Podsúvalo sa nám a naďalej sa podsúva, že išlo o konflikt medzi silami dobra (zákonne zvolená republikánska vláda) a silami zla (povstalcami, ktorí iba vďaka masívnej podpore Hitlerovho Nemecka a Mussoliniho Talianska za nečinnosti západných veľmocí zvrhli demokraciu a nastolili fašistickú diktatúru). Pri tomto výročí si urobme krátky exkurz do histórie a objasníme si, čo sa vlastne vtedy stalo, čo viedlo k dramatickým udalostiam a aké posolstvo si z nich môžeme vziať pre dnešnú dobu.

Po stáročia bola krajina na Pyrenejskom polostrove katolíckou monarchiou, ktorá najprv zastavila moslimskú inváziu do Európy a potom v rámci reconquisty dobyla späť stratené územia. Španielsko sa stalo námornou veľmocou a stalo na čele väčšiny objaviteľských výprav, v dôsledku ktorých sa mu podarilo rozšíriť svoj politický vplyv, kultúru i katolícku vieru do veľkej časti sveta. Neskôr jeho význam do istej miery upadol, ale kráľovstvo v rôznych formách prežilo príchod osvietenských ideí, okupáciu napoleonským Francúzskom i krátkotrvajúce republikánske intermezzo.

Hoci krajina nevstúpila do bojov prvej svetovej vojny, aj tak sa po jej skončení nevyhla výraznému posilneniu ľavicových strán inšpirovaných boľševickou revolúciou prebiehajúcou v Rusku. Nasledujúce ustavičné volebné paty vyriešil až vojenský prevrat Miguela Primo de Riveru, ktorý vydržal v kresle premiéra až do roku 1930, keď mu zlomila väzy nastupujúca svetová hospodárska kríza, a o rok neskôr padla aj samotná monarchia. V nasledujúcom období druhej španielskej republiky ľavica bola čoraz silnejšia a

začiatkom roku 1936 strany zjednotenej ľavice vo voľbách zvíťazili.

Táto udalosť bola do značnej miery medzníkom, ktorý zapálil pomyselnú iskru odporu. Nová vláda totiž okamžite začala presadzovať radikálne revolučné kroky podľa sovietskeho vzoru. Vo veľkej miere dochádzalo k rozsiahlemu zaberaniu súkromnej pôdy statkárom, perzekúciám, zatýkaniu i vraždám konzervatívne zmýšľajúcich ľudí. Na čiernej listine nových vládcov sa prirodzene ocitla aj Cirkev, ktorá bola spojená s monarchiou a pevne strážila (bohužiaľ, často na rozdiel od dneška) nemenné tradičné hodnoty. Ľavicoví militanti za bieleho dňa na ulici povraždili veľký počet kňazov a rehoľníkov a polícia sa tomu len nečinne prizerala. Kostoly v celej krajine boli napádané a rabované a mnohé umelecké diela nesmiernej historickej hodnoty boli nenávratne zničené.

Zdroj: carolineangusbaker.com

Je jasné, že táto agresívna politika vlády sa stretla so značnou nevôľou, najmä na vidieku a v konzervatívnom kastílskom vnútrozemí. Povstanie vlastenecky zmýšľajúcich generálov bolo iba logickým vyústením predchádzajúcich udalostí. Armáda (najmä jej vyššie velenie) si napriek prebiehajúcim čistkám dokázala do značnej miery zachovať svoj pravicovo-konzervatívny charakter, a tak bola schopná postaviť sa na čelo odporu proti novej diktatúre. Povstalcov sa najprv podarilo dostať pod kontrolu oblastí španielskeho Maroka na africkom kontinente a veľkú časť najmä západnej časti krajiny. Povstanie vo východnej a severnej časti krajiny bolo neúspešné. Bolo to dané najmä tým, že republikánskej vláde sa podarilo v niektorých mestách dosadiť lojálnych vojenských veliteľov, ale aj kvôli baskickému a katalánskemu separatizmu, voči ktorému bola ľavicová vláda oveľa ústretovejšia než vlády predchádzajúce, a v neposlednom rade kvôli významnejšiemu zastúpeniu priemyslu, a teda robotníckeho a odborového hnutia. Po vypuknutí povstania vláda v Madride (neskôr v dôsledku vojenských operácií evakuovaná do Valencie) odhodila posledné zvyšky demokratickej masky a začala oficiálny hon na (často údajných) nepriateľov režimu a skrytých sympatizantov povstalcov.

Vzhľadom na medzinárodný ohlas na vojnu začali do španielskych prístavov čoskoro prichádzať lode s dobrovoľníkmi z celého sveta. Často sa spomínajú iba interbrigadisti, čiže ľavicoví idealisti bojujúci na strane Španielskej republiky. Avšak pomerne vysoký počet dobrovoľníkov (aj keď o niečo nižší než u protivníka) zaznamenal aj povstalecký tábor (často zjednodušene označovaný ako nacionalistický). Republikánskej strane značnú podporu poskytol Sovietsky zväz, ako aj jazykovo a politicky spriaznené Mexiko. Naproti tomu pomoc Nemecka a Talianska je často zámerne zveličovaná, aby sa ľahšie ospravedlnila porážka republikánskych armád. Nacionalisti totiž v prvom rade preukázali veľkú disciplinovanosť a obrovské odhodlanie v boji za hodnoty, ktorým verili. Bojovali za svoju rodnú zem a za vieru svojich predkov tvárou v tvár hrozbe ich nezvratného zničenia. Obrovské vzopätie ducha azda

najlepšie ilustruje príbeh obrancov toledského alcazaru (pevnosť a často palác súčasne, pozn. red.).

Táto udalosť na samom začiatku vojny, keď sa vojenská posádka pevnosti hlboko na republikánskom území dokázala takmer sedemdesiat dní brániť proti až osemnásobnej presile, kým ju oslobodili postupujúce nacionalistické jednotky, sa stala veľkou morálnou vzpruhou pre všetkých povstaleckých vojakov. Na rozdiel od Republikánskej strany sa im pritom podarilo zjednotiť rôzne názorové prúdy (nacionalistický, fašistický, monarchistický, kresťanský a pravicovo-demokratický) pod velením generála Franca. Boli si dobre vedomí toho, že ak neprekonajú vzájomné rozpory, zvíťazí spoločný nepriateľ a Španielsko tak, ako ho poznali, navždy zmizne v prepadlisku dejín. Naproti tomu v republikánskom tábore dochádzalo k značným rozbrojom a permanentným bojom o moc medzi stalinistami, trockistami a anarchistami. Svojím dielom prispeli aj spomínaní separatisti v Katalánsku a Baskicku a všadeprítomní agenti sovietskych tajných služieb.

Vojna trvala takmer tri roky, nacionalisti v nej nakoniec zvíťazili a víťazný generál Franco sa stal vládcom Španielska na niekoľko nasledujúcich desaťročí. Za jeho vlády bola krajina ušetrená hrôz druhej svetovej vojny, zažila hospodársky rozkvet a zostala imúnna voči nastupujúcemu liberalizmu. Dnes je však viac než zrejmé, že po jeho smrti sa Španielsko postupne politicky vrátilo do stavu pred občianskej vojny. Krajinu vedie radikálny socialista Pedro Sánchez, rodený katolík, dnes zúrivý ateista, ktorý ako prvý novodobý španielsky premiér odmietol prisahať na Bibliu.

Socha gen. Franca zničená súčasnou ľavicovou vládou

zdroj: wikimedia commons

Kríže sú odstraňované z verejných miest, zatiaľ čo podpore LGBT komunity sa medze nekladú, ba naopak, je všade propagovaná. Socialistickej vláde sa okrem iného podarilo presadiť zákon o eutanázii, liberalizovať potraty, otvoriť dvere migrácii z Afriky, pohráva sa s myšlienkami spoločných bytov, astronomických daní, zeleného šialenstva a ďalších ultraľavicových excesov, ktoré veľmi dobre poznáme i od niektorých našich politických lídrov. Okrem toho sa Sánchezovi podarilo presadiť odstránenie telesných pozostatkov generála Franca z Údolia padlých, ktoré generál dal postaviť ako pamätník obetiam občianskej vojny.

Socializmus teda opäť zovrel Španielsko, a to ešte pevnejšie než v minulosti. Mohli by sme na záver konštatovať, že celé povstanie a obete vojny boli zbytočné? Nie tak celkom. Obrancovia Toleda, ich spolubojovníci a tisíce dobrovoľníkov nám zanechali príklad hodný nasledovania. **Posolstvo, že aj keď situácia vyzerá beznádejne, boj za tradičné hodnoty je našou povinnosťou, má zmysel a nikdy nie je vopred odsúdený na neúspech.** Dôležitá je pevná viera, odhodlanie a jednota.

Progresívne ľavicové strany sa opäť dostávajú k moci doma i v zahraničí. Revolúcia napreduje zrýchleným tempom a starý svet nám doslova mizne pred očami. Dokáže dnes ešte niekto zdvihnúť zástavu kontrarevolúcie a zjednotiť konzervatívne sily v boji za zachovanie zvyškov tisícročnej kresťanskej civilizácie, ako pred osemdesiatimi piatimi rokmi v Španielsku?

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/nebo-nad-spanielskom-vcera-a-dnes/>